

SVEUČILIŠTE U ZADRU
ODJEL ZA KROATISTIKU I SLAVISTIKU

Organizator:

Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku i slavistiku

Organizacijski odbor:

prof. dr. sc. Slavomir Sambunjak (predsjednik)
doc. dr. sc. Rafaela Božić (tajnica)
prof.dr.sc. Irina Vorobjova
prof. dr. sc. Vanda Babić
prof. dr. sc. Josip Lisac
prof. dr. sc. Šimun Musa
doc.dr.sc. Kornelija Kuvač-Levačić
Ivana Petešić, prof.

Vizualni identitet:

Grafikart d.o.o.

Kontakt:

zfd@unizd.hr
<http://www.unizd.hr/kroatistika-slavistika/ZFD/>

ZFD 5

zadarski
filološki
dani

27. i 28. 09. 2013.

KNJIŽICA SAŽETAKA

Slaveni i Mediteran
u djelu Miroslava Krleže

Renesansa na
zadarskom području
(jezik, književnost i kultura)

Zlatan Jakšić
pjesnik, prevoditelj
i znanstvenik

Antun Nizeteo

Urbana slavenska
književna produkcija

ZADARSKI FILOLOŠKI DANI 5

Program međunarodnog znanstvenog skupa

27. i 28. IX. 2013. u Zadru

Prvi dan 27. 28. IX. 2013.

Od 9,00 do 9,30 registracija sudionika

Od 9,30 do 10,00 otvorenje međunarodnog znanstvenog skupa

SEKCIJA A	<i>Slaveni i Mediteran u djelu Miroslava Krleže</i>
SEKCIJA B	<i>Renesansa na zadarskom području (jezik, književnost i kultura)</i>
SEKCIJA C	<i>Zlatan Jakšić i Antun Nizeteo</i>
SEKCIJA D	<i>Urbana slavenska književna produkcija</i>

od 10,00 do 12,00

Rad u sekcijama

Sekcija A 232

Sekcija B 240

Sekcija C 231

Sekcija D 241

Predsjedništvo:

Rašid Durić,
Mario Soljačić

Predsjedništvo:

Petra Glavor Petrović,
Ante Topčić

Predsjedništvo:

Ivan J. Bošković,
Dubravka Sesar

Predsjedništvo:

Šimun Musa,
Jakov Sabljčić

1. Milorad Nikčević
Krležino dramsko djelo na crnogorskoj kazališnoj sceni (1929-1990)

2. Rašid Durić
Umjetnička i enciklopedijska misao M. Krleže o bosansko-humskim bogumtilima

3. Antonela Pivac
Groteskna svojstva arhetipskih likova komedije dell'arte u ranim dramama Miroslava Krleže

4. Dijana Mikšić
Predodžbe o stranom i domaćem u Krležinu romanu "Povratak Filipa Latinovicza"

1. Petra Glavor Petrović
Kulinarско nazivlje u djelima Fausta Vrančića

2. Antonija Zaradija Kiš
Tragom bestijarija kroz "Cvêt od krêposti" u "Tkonskom zborniku"

3. Katarina Lozić Knezović
Ispovijedi u Zborniku fra Šimuna Klimantovića iz 1512.

4. Ivana Petešić
Specifičan sakralni leksik "Priručnika za svećenike" iz 15. stoljeća

5. Slavomir Sambunjak
Značenje naslova Zora-ničevih "Planina"

1. Ivan J. Bošković
Proza Antuna Nizetea

2. Josip Lisac
Antun Nizeteo i Blaž Jurišić

3. Cvjetko Milanja
Pjesništvo Antuna Nizetea

1. Miranda Levanat-Peričić
Protumjesta grada i produkcija protupovijesti u suvremenom hrvatskom romanu

2. Jakov Sabljčić i Martin Martinovski
Filmski elemenati u romanima suvremenog hrvatskog pisca Tomislava Zajeca

3. Saša Stanić
Suvremena hrvatska proza na filmu

4. Sanjin Sorel
Geneza ženskog religioznog pjesništva (urbana ili ruralna paradigma?)

SEKCIJA A*Slaveni i Mediteran u djelu Miroslava Krleže***SEKCIJA B***Renesansa na zadarskom području (jezik, književnost i kultura)***SEKCIJA C***Zlatan Jakšić i Antun Nizeteo***SEKCIJA D***Urbana slavenska književna produkcija*

od 12,00 do 12,15

Pausa za kavu

od 12,15 do 14,30

Rad u sekcijama

Sekcija A 232**Predsjedništvo:**
Milorad Nikčević,
Grgo Mišković

Sekcija B 240**Predsjedništvo:**
Lucija Krešić,
Antonija Zaradija Kiš

Sekcija C 231**Predsjedništvo:**
Tonko Maroević,
Dubravka Sesar

Sekcija D 241**Predsjedništvo:**
Zdenka Matek Šmit,
Miranda Levanat-
Peričić

1. Grgo Mišković
*Aretej kao drama s ključem - ili zašto je Krleža rimskog cara Postuma učinio (slavenskim i mediteranskim) Ilirikom***2. Tatjana Stupin**
Lukašević
*Mediteranac Kamov u Krležinu djelu***3. Ivana Rabadan-Zekić**
*Odjeci Kranjčevićeva pjesničkog izraza u Krležinu romanu "Banket u Blitvi"***4. Sanja Knežević**
Uloga Krležinih eseja o zadarskom zlatarstvu u stvaranju kulturnog identiteta Zadra nakon II. Svjetskog rata

1. Sanja Petrovski
*Vrline "Istina" i "Milost" u nekim tekstovima starije hrvatske književnosti***2. Lucija Krešić**
*Odabrani opisi opsade Zadra u srednjem vijeku: prakse komentara teksta***3. Mario Soljačić**
*Staroslavenska problematika u "Katoličkoj Dalmaciji" (1870.-1898.)***4. Ante Topčić**
Tumačenje evanđelja s obzirom na apokrifne

1. Tonko Maroević
*Otvaranje paketa - pjesništvo Zlatana Jakšića***2. Dubravka Sesar**
*Život je škatula tabaka... (Neobičnost običnoga u stihovima Zlatana Jakšića)***3. Drago Štambuk**
*Zlatno Jakšićevo "ča" (Kongenitalna topop-hilia)***4. Valter Tomas i**
Marijana Fabjanić
*Romanizmi u prvoj zbirci poezije Zlatana Jakšića Zavitri i spjaže***5. Rafaela Božić i**
Petar Karavlah
Ča i čto - Zlatan sa ruskoga i na ruski

1. Mirna Sindičić Sabljo
*Pariz ili sjajno mjesto za nesreću***2. Zdenka Matek Šmit**
*Humanost Venjičke Jerofejeva***3. Adrijana Vidić**
*Strah i predah u Leningradu ili kako se Elizabeth Arden počela plašiti***4. Maja Pandžić**
*Prostor i tijelo u detektivskoj fikciji Marine Serove***5. Dariya Pavlešen**
Gradovi suvremene ukrajinske književnosti

od 14,30 do 16,30

Pausa za ručak

od 16,30 do 18,30

Rad u sekcijama

Sekcija D 240	Sekcija D 232	Sekcija D 241
Predsjedništvo: Mirela Šušić, Sanjin Sorel	Predsjedništvo: Eugenija Čuto, Adrijana Vidić	Predsjedništvo: Polina Korolkova, Dariya Pavlešen
1. Šimun Musa <i>Avangardizam</i> <i>Kordićeva pjesništva</i>	1. Eugenija Čuto <i>Fenomen grafita kao</i> <i>urbana književna</i> <i>produkcija</i>	1. Polina Korolkova <i>Žanrovske modifikacije</i> <i>u Putopisnim crticama</i> <i>J.J. Strossmayera</i>
2. Josipa Korljan <i>Žena s figom u džepu:</i> <i>o prozi Olje Savičević</i> <i>Ivančević</i>	2. Đurđica Garvanović- Porobija <i>Opis/upis subjekta u</i> <i>poetskom diskurzu</i> <i>Bagićeve zbirke</i> <i>pjesama "U Polutama</i> <i>predgrađa"</i>	2. Mirisa Katić <i>Urbani motivi u</i> <i>hrvatskim tekstovima</i> <i>autorica tiskanim u</i> <i>Zadru za austrijske</i> <i>uprave</i>
3. Emilija Kovač <i>Urbana hrvatska</i> <i>književna produkcija</i>	3. Marina Radčenko Авторские новообразования в романе Д.Донцовой «Жена моего мужа» и способы их перевода на хорватский язык	3. Sandra Hadžihalilović <i>Psovka kao jezični</i> <i>fenomen kaljskoga</i> <i>govora</i>
4. Mirela Šušić <i>Koegzistencija urbanog</i> <i>i ruralnog u romanu</i> <i>"Zimsko ljetovanje"</i> <i>Vladana Desnice</i>		
od 18,30 do 19,30	Pauza za kavu	
19,30	Promocija knjige <i>Književne životinje</i>	
20,30	Svečani domjenak	

Drugi dan 28. IX. 2013.

od 10,00 do 12,00	Predstavljanje objavljenih naslova djelatnika Odjela za kroatistiku i slavistiku u 2012. i 2013. godini (Sveučilišna knjižara Citadela Zadar)
od 12,00 do 12,15	Pauza za kavu
12,30	Promocija zbornika <i>Zadarski filološki dani IV</i> (Znanstvena knjižnica Zadar)
13,00	Svečani domjenak
14,00	Zatvaranje skupa

Želimo svim sudionicima uspješan rad na našem znanstvenom skupu!

Organizacijski odbor

SLAVENI I MEDITERAN U DJELU MIROSLAVA KRLEŽE

Milorad Nikčević
mnikcevi@ffos.hr

Krležino dramsko djelo na crnogorskoj kazališnoj sceni (1929.-1990.)

U teatrološkim radovima o Miroslavu Krleži nema puno podataka o tomu koja su njegova dramska djela izvođena na crnogorskim kazališnim scenama. No prema pouzdanoj *Bibliografiji Crna Gora i Krleža* Milosava Kalezića čini se da je Krležino dramsko djelo izvođeno na crnogorskoj kazališnoj sceni sve do propasti bivše Jugoslavije. Letimičnim uvidom u tu problematiku može se uhvatit sumarni pregled izvođenja Krležinih dramskih i dramatiziranih djela u Crnoj Gori, od 1929., pa do konca spomenute 1990. godine. To je djelo izvođeno po određenim vremenskim razdobljima: od 1929. pa do 1941., dakle u vrijeme Kraljevine Jugoslavije i poslije Drugoga svjetskog rata, zaključno s 1990. godinom. Ukupno je izvedeno 20 Krležinih dramskih djela u Crnoj Gori. Dodaju li se ovome i gostovanja na crnogorskim kazališnim scenama kazalištâ iz sredina izvan Crne Gore s Krležinim djelima, kojih je bilo osam, dobivamo impresivnu brojku od 28 izvedenih Krležinih drama. U radu ćemo se pretežito zadržavati na izvođenju njegovih drama u prvom razvojnem razdoblju od 1929. do 1941.

Rašid Durić
duricrasid@googlemail.com

Umjetnička i enciklopedijska misao Miroslava Krleže o bosansko-humskim bogumilima

U članku je riječ o jezičko-stilskom artizmu i enciklopedizmu Krležinih fascinacija ornamentikom, simbolikom i figuralnošću ovozemaljskih motiva, uklesanim u nadgrobne spomenike ili stećke bosansko-humskih bogumila. Produbljujem Krležinu misao o "bogumilskim mramorovima" kao autohtonoj i autentičnoj klesarsko likovnoj umjetnosti bosansko-humskoga srednjevjekovlja u europskom medijevalnom kontekstu. Argumentiram markantne ili zasebne jezičkoumjetničke i enciklopedijske vrednote Krležine fascinacije ornamentikom, figuracijom i simbolikom ukrasnih motiva na nadgrobnim spomenicima. Tragom Krležinih misli, produbljujem saznanje da

ovo klesarsko-likovno umijeće svojom ovozemaljskom motivikom afirmira osobnu umjetničku slobodu, slobode mišljenja i religioznosti. Radi se o ukupno 66.663 stećka na 2.988 lokaliteta (od toga u Bosni i Humu 58.547 stećaka u 2.612 nekropola) čiju umjetnost u bijelom mermeru, i čiji religijski i poetsko-jezički smisao i sadržaj opisuje Miroslav Krleža u ukupno četiri svoja zasebno objavljena eseja. Dijelovi ovih eseja su objavljeni redigirano ili ponovljeno u enciklopedijama i u različitim izdanjima Krležina ukupnoga djela. Moj članak sadrži slijedeća nosiva uporišta:

- opis sadržaja i smisla motiva na bogumilskim mramorovima u esejima Miroslava Krleže
- argumentacija interdisciplinarnosti i enciklopedičnosti Krležine misli o "bogumilskim mramorovima"
- sinteza i ocjena filozofijske i religijske vrijednosti Krležinih eseja o bogumilskom svjetonazoru (dualizmu), sa markacijom slobode ljudskoga vjerovanja i mišljenja
- sadržaji artizma Krležina jezika i stila u opisu "bogumilskih mramorova"

Tatjana Stupin Lukašević
tstupinl@xnet.hr

Mediteranac Kamov u Krležinu djelu

Književno djelo Janka Polića Kamova, hrvatskog protoavangardista, svojevrsnog anticipatora avangardističkih tendencija i u europskom književnom kontekstu, Slavena i Mediteranca, prepoznatljivo, znakovito, neprijeporno reflektira se u znatnom dijelu literarnoga stvaralaštva Miroslava Krleže. Pri tomu ne umanjuju se Krležini doprinosi kao estetske vertikale hrvatske književnosti, no apostrofira se bizarna, apsurdna istina Krležina doživotnog ignoriranja i negiranja književnosti i osobnosti Janka Polića Kamova. Intertekstualnim i intermedijalnim kompariranjem odabranih Kamovljevih i Krležinih tekstova te novim, drukčijim pristupom i prevrednovanjem već pročitanaoga, kao i studioznim analiziranjem argumentiranih, biografskih činjeničnih paralelizama vezanih uz Kamova i Krležu, revaloriziran je, a dijelom i transformiran značenjski sustav diskursa obaju književnika. Iščitavanjem značenja i hermeneutičkim očitavanjem smisla koji su međuovisni procesi, komparacija Kamova i Krleže postala je produktivni interpretacijski, istraživački imperativ. Uspostavljeni značenjski sustav tekstova Kamova i Krleže rezultira neiscrpnim semantičkim potencijalom te iznenađujućim transkodiranjem kojim se naposljetku potvrđuje da je književnost jedinstveni iskazni sustav, nenadoknadiv u sveukupnoj, humanističkoj tvorbi svijeta.

Dijana Mikšić
 dijana.miksic@gmail.com

Predodžbe o stranom i domaćem u Krležinu romanu Povratak Filipa Latinovicza

Stavljanjem naglaska na estetsku funkciju predodžbi unutar određenoga književnog djela, imagološka se perspektiva može pokazati kao korisna pri intrinzičnome proučavanju književnosti. Na tome tragu ovim se radom nastoji problematizirati odnos kategorija strano i domaće u Krležinu romanu *Povratak Filipa Latinovicza*, posebno u kontekstu narativnoga oblikovanja identiteta Filipa Latinovicza.

Autopredodžbe (predodžbe o Panoniji) i heteropredodžbe (predodžbe o europskoj metropoli te "velikoj Europi" općenito) iznesene su vizurom glavnoga lika, a predstavljene, između ostaloga, i ovim opozicijskim parovima: selo – (vele)grad, priroda – civilizacija, zaostalost – progres te izvornost – surogat. Kompleksnost odnosa proizlazi i iz činjenice da se slika Panonije ne pojavljuje kao homogena, već se raspada na razinu autentičnoga življenja (panonski seljak) i razinu umjetnoga života (predstavnici aristokracije i buržoazije).

Kategorije strano i domaće razotkrivaju se u romanu kao promjenjive, fluidne, nesklone jednoznačnome određenju, što pridonosi realizaciji Filipova identiteta kao trajno neodređenoga, nefiksiranoga, rascjepkanoga.

Grgo Mišković
 grgomiskovic@gmail.com

Aretej kao drama s ključem Ili zašto je Krleža rimskog cara Postuma učinio (slavenskim i mediteranskim) Ilirikom

Rad analizira Krležina *Areteja*, kritiku suvremene zapadnoeuropske (grčkofilozofske i judeokršćanske) uljudbe koja je u njemu izrečena te propituje namjerno skrivena značenja, posebice glede političke situacije u vrijeme nastajanja drame. Otkriva koja je simbolika imena u ovom dramskom tekstu i zašto je Krleža povijesno stvarnog pobunjenog rimskog vojskovođu i samoproglášenog cara (djelomičnog) Galskog carstva Marka Kasijanija Latinija Postuma povezao s rimskom provincijom Ilirikom – s kojom on povijesno nije imao nikakve posebne veze. S kakvim je namjerama Krleža usporedio Rimsko carstvo u III. st. i onodobnu političku situaciju sa sebi suvremenom političkom situacijom, kakve veze sa svim tim imaju (južni) Slaveni koji prebivaju na Mediteranu (na području negdašnje rimske provincije Ilirika) i tko se krije iza maske Postuma Ilirika. Pitanje koje sumira sve gore izrečeno jest: zašto bismo *Areteja* mogli nazvati dramom s ključem!

Pivac Antonela
 antonela.pivac@st.t-com.hr

Groteskna svojstva arhetipskih likova komedije *dell'arte* u ranim dramama Miroslava Krleže

Predmet ovoga istraživanja su drame Miroslava Krleže koje autor piše u razdoblju od 1913.-1920. Ispituju se arhetipski likovi u *Legendama* (1913.), novozavjetnoj fantaziji u tri slike koja, eksploatirajući kršćanski mit, progovara o dihotomiji božanskog i svjetovnog u pokušaju ostvarenja idealnog unutar autorove tragične vizije čovjeka i ljudske sudbine. Posebno se ispituju groteskni likovi komedije *dell'arte* u ranijim Krležinim dramama. Zanimljivim se čini obrada arhetipskih likova i motiva u *Salomi* (1913.-14.), *Maskerati* (1914.), *Kraljevu* (1918.) i *Michelangelu Buonarottiju* (1919.). Naročita pažnja posvećuje se unutarnjim i vanjskim estetsko-emoivnim karakteristikama lika u funkciji stila. Traže se korelacije s talijanskim književnim suvremenicima te se uspoređuju likovi komedije *dell'arte* s funkcijom Krležinog lika. Rad se neizbježno osvrće na, do sada neistraživanu svezu s fenomenom talijanskog grotesknog teatra koji se služi istim arhetipom u oslikavanju grotesknih svojstava društva i koketira s elementima ekspresionizma, a vremenski koincidira s navedenim dramama. U tom se smislu koreliraju povijesne kazališne pojave u funkciji etike lika, a u svrhu prikaza šireg društvenog konteksta.

Ivana Rabadan-Zekić
 i.zekic0@gmail.com

Odjeci Kranjčevićeva pjesničkog izraza u Krležinu romanu *Banket u Blitvi*

U radu se istražuju odjeci Kranjčevićeva pjesničkog izraza u Krležinu romanu *Banket u Blitvi* pri čemu se ukazuje na funkcionalnost citiranja Kranjčevića stiha te na parafrazu istoga u Krležinu romana. Posebna pozornost pridana je prikazivanju tragičnog lika Niels Nielsena – glavnog protagonista romana, romantičnog idealista koji korespondira s lirskim subjektom Kranjčevićeva *Mojsija*.

Sanja Knežević
sanja.knezevic@zd.t-com.hr

Uloga Krležinih eseja o zadarskom zlatarstvu u stvaranju kulturnog identiteta Zadra nakon II. svjetskog rata

U radu se interpretiraju dva eseja Miroslava Krleže posvećena zadarskoj srednjovjekovnoj zlatarskoj umjetnosti – “Zlato i srebro Zadra” i “Zadarski zlatari” te njihov utjecaj na stvaranje nove identitetske slike grada nakon Drugoga svjetskog rata. U Krležinim esejima iščitava se autorov modernistički, još uvijek utopijski stav o nacionalnoj povijesti i konstituiranju nacionalnog identiteta na temeljima dugostoljetne kulturne baštine. Krleža avangardno pristupa srednjovjekovnoj umjetnosti pronalazeći u filigranskim artefaktima zadarskoga zlatarstva poruku bunta i samosvijesti hrvatske kulture u kontekstu europskih i mediteranskih civilizacija. Boraveći među zadarskim ruševinama neposredno nakon Drugoga svjetskog rata u njegovome zlatu Krleža stvara sliku novog identiteta grada, sliku konačno slobodnoga i hrvatskoga/slavenskoga Zadra. Upravo su Krležini eseji o zadarskome zlatarstvu kao i postav Stalne izložbe sakralne umjetnosti Marijana Grgića u Samostanu benediktinki sv. Marije Zadar vratili na europsku kulturnu kartu 20. stoljeća.

RENESANSA NA ZADARSKOM PODRUČJU (JEZIK, KNJIŽEVNOST, KULTURA)

Petra Glavor Petrović
petra.glavor@gmail.com

Kulinarsko nazivlje u djelima Fausta Vrančića

Cilj je ovoga rada prikazati leksičku građu vezanu uz semantičko polje kuhinje u Vrančićevu rječniku i u njegovom proznom djelu *Život nekoliko izabranih divic*. Rad obuhvaća leksikološku i etimološku analizu prikupljene građe.

Antonija Zaradija Kiš
zaradija@ief.hr

Tragom bestijarija kroz *Cvêt od krêposti* u *Tkonskom zborniku*

Književnu kompilaciju zooloških srednjovjekovnih spoznaja, poznatiju pod nazivom Bestijarij, ne poznamo kao cjelovit rukopis u dosadašnjim znanjima o hrvatskoglagoljskoj književnosti. Premda je ova kompilacija najvažniji pisani prijenosnik čovjekove spoznaja o prirodi, a isto tako i poveznica s misliocima ranijih civilizacija, do nas nije stigla u cijelosti, ali nas nije niti mimoišla. O bestijariju kao najčitanijem pučkom zapadnoeuropskom srednjovjekovnom djelu, nakon Biblije, svjedoče nam sačuvani bestijarijski fragmenti u nekolicini glagoljskih rukopisa. S današnjega očičta oni su jedini putokaz koji nas navodi na spoznaju o poznavanju bestijarija kao književne vrste, odnosno želje glagoljaša za prirodoslovnim znanjem.

U korpusu hrvatskoglagoljske književnosti bestijarijske odlomke u najvećem broju prepoznamo preko prijevoda čuvenoga renesansnoga pučkoga djela, *Fiore di virtù*. Ono nam je poznato kroz nekoliko hrvatskoglagoljskih zbornika, a jedan od njih je *Tkonski zbornik* (sign. I Va120) iz prve četvrtine 16. stoljeća čiji je tekst u fokusu našega istraživanja. Zbornik zauzima posebno mjesto u sveukupnom korpusu hrvatskoglagoljske književnosti kako zbog pučkog jezika i pučke namjene, tako i zbog njegove kulturloške važnosti u kontekstu širokoga raspona književnih žanrova. Među njima moralno-didaktički tekstovi poput *Cvijet od kreposti*, kojega čitamo na fol. 67r-85r imaju posebnu prosvjetiteljsku i kulturnoanimalističku ulogu u isticanju odnosa između čovjeka i životinje. U našoj studiji usredotočit ćemo se, dakle, na bestijarijske fragmente, koji predstavljaju usporednice u tumačenju ljudskih vrlina i mana, s posebnim osvrtom na *Kapitol sedmi ot mira*.

Katarina Lozić Knezović
klozic@ffst.hr

Ispovijedi u Zborniku fra Šimuna Klimantovića iz 1512.

Zbornik fra Šimuna Klimantovića, hrvatskoglagoljski je kodeks iz 1512. godine. Ime je dobio prema svomu zapisivaču, Zadraniu fra Šimunu Klimantoviću, franjevcu trećoredcu koji ga je, kako navode fra S. Ivančić i Ivan Berčić, počeo pisati u Crkvi sv. Frane na Komrčaru na Rabu, a dovršio u Zaglavu, u franjevačkom samostanu, u razdoblju 1501.–1512. godine. Njegov jezični sastav još nije u cijelosti obrađen.

U radu će se analizirati dijelovi zbornika koji nisu nastali za izravno liturgijske svrhe, dijelovi o svetoj ispovijedi (*S'povidb* (170–178v), *Naukb spovidi ppu* (179–179v), *Naukb čku na spvdi* (180–183v), *Naukb spovđniku (o 10 zapovijedi, o 7 smrtnih grijeha, o 5 udova)* (184–197) i *Spovid* (197–200)), vrlo popularne tematike i u europskim razmjerima, napisani narodnim čakavskim jezikom.

U vrijeme nastanka zbornika, na zadarskom području vladala je Mletačka Republika. Jezik znanosti, književnosti i diplomacije bio je latinski, dok je hrvatski, odnosno narodni čakavski jezik također imao značajnu ulogu i kao govorni i kao jezik književnosti. U navedenim dijelovima zbornika analiza korpusa na svim jezičnim razinama pokazala je prevlast čakavskih jezičnih osobina u odnosu na crkvenoslavenske.

Ivana Petešić
ivana137@gmail.com

Specifičan sakralni leksik Priručnika za svećenike iz 15. stoljeća

U radu se obrađuje i bliže pojašnjava specifična uporaba leksika u *Priručniku za svećenike* iz 15. stoljeća. U samom se tekstu isprepleću razne žanrovske odrednice: sadrži elemente obrednika, sakramentalna, petencijala i te djelove homiletičkoga govora pa se leksik ovdje promatra kroz sve te razine i funkcije, uz povezivanje jezične funkcionalnosti i stilističkog oblikovanja teksta. Već spomenuti obredni elementi, navodi iz Biblije, navodi iz djela crkvenih otaca, specifične zapovjedne konstrukcije te naglašena i preporučena jednostavnost u komunikaciji svećenika sa župljanima samo su neke od posebitosti oblikovanja ovoga teksta, a koje će biti pobliže opisane i protumačene, posebice na leksičkoj razini. S druge strane, uzimajući u obzir prvenstveno praktičnu funkciju ovoga priručnika, leksik se promatra i kroz namjenu teksta, kao i njegovu čitateljsku publiku, te će se u sklopu takvih razmatranja ponovno dokazati da je jezično oblikovanje teksta u uskoj vezi s njegovom funkcijom i čitateljem kojem je namijenjem.

Slavomir Sambunjak
 ssambunj@inet.hr

Značenje naslova *Zoranićevih Planina*

U proširenu naslovu Zoranićeva romana *Planine* (Venezia, 1569.) skrivena je tajna poruka. U njoj su rijetki čitatelji koji do nje prodru pozvani da se čitanjem osposobe za borbu u obrani izdanoga i izoliranoga autora Petra Zoranića. *Planine* su, naime, predstavljene kao gral, jedinstveni pehar s pićem znanja i mudrosti potrebnih za pobjedu u polemikama. Gral je vidljiv na naslovnici kao naslov u kaligramu čaše, pehara ili kupe. Sama pak tekstualna tajna poruka, kriptogram, kodirana je upotrebom grafijskih i ortografskih sredstava. Naslovnica s naslovom malo je remek-djelo kriptografije i metaforike.

Sanja Petrovski
 sanjapetrovski@gmail.com

Vrline *Istina* i *Milost* u nekim tekstovima starije hrvatske književnosti

Autorica se u ovom radu bavi analizom dviju alegorija vrlina u starijoj hrvatskoj književnosti sa posebnim naglaskom na razdoblje renesanse. To su alegorije *Istine* i *Milosti* čije porijeklo datira još od psalmi kralja Davida, a njihovo postojanje zabilježeno je kroz nekoliko stilskih razdoblje: preko srednjeg vijeka, renesanse, pa do baroka. Obje vrline se nalaze u prenjju *Milost i istina sretosta se, pravda i mir obcelivasta se*, a zatim u *Planinama* Petra Zoranića. Vrline su prisutne i u prikazanjima hvarskog kruga. *Istina* se javlja u *Prikazanju svetoga Ivana Krstitelja porojenje i smrt* autora Marina Gazarovića, a *Milost* u *Prikazanju navišćenja blažene divice Marije* Don Sabića Mladinića.

Rekonstruirana na simultanoj pozornici zbirku kostimiranih alegorija kao značajan teatrološki element. Naime, aluzivan kostim označava pripadnost svijetu božanskih vrlina te označava spol i sve vrste nijansi koje alegorije kreposti sa sobom donose. Upozorava na činjenicu kako je važna i vizualna komponenta koju su vrline, zajedno sa pripadajućim simbolima kreirale. Alegorije su most između dvaju svjetova čije poslanje nije razrješenje radnje, već njihova prisutnost kroz moraliziranje pomaže usvajanju vjerskih kanona od strane recepcijenata. No, u slučaju prenja *Milost i istina sretosta se, pravda i mir obcelivasta se*, vrline su aktivni nosioci radnje, a ne samo ukras vezan uz kršćansku dogmu. Također i Zoranić svojim vilama pristupa kao stvarnim djevojkama, živim bićima koje su zadržale karakteristike kreposti čije ime nose.

Lucija Krešić
 lucijakresic01@gmail.com

Odabrani opisi opsade Zadra u srednjem vijeku: prakse komentara teksta

Izlaganje propituje srednjovjekovne opise Zadra i analizira njihov odnos s autorima preko nekoliko parametara: iznošenje informacija i njihova vrijednost, stil pripovijedanja, objektivnost, osobno iskustvo opisivanih događaja, naobrazba autora i dr. Za analizu su odabrana dva teksta na latinskom jeziku: *Obsidio Iadrensis* iz 14. stoljeća i opis opsade Zadra Tome Arhidakona u djelu *Historia Salonitana* te "Tri starofrancuske hronike o Zadru u 1202. godini".

Mario Soljačić
 mario.soljacic@gmail.com

Staroslavenska problematika u Katoličkoj Dalmaciji (1870.-1898.)

Na stranicama *Katoličke Dalmacije*, vjersko-političkih novina koje su izlazile u Zadru, dosta priloga posvećeno je staroslavenskome jeziku s posebnim osvrtom na njegovo mjesto u književnosti i bogoslužju. U radu će se prikazati na koji način su pojedini autori raspravljali o problematici staroslavenskoga jezika počevši od svete braće Ćirila i Metoda, preko srednjeg vijeka te do druge polovice 19. stoljeća, s posebnim osvrtom na razdoblje renesanse.

Staroslavenska problematika prikazat će se u književnom i jezičnom kontekstu, kao i u specifičnim društveno-političkim i crkvenim okolnostima.

Ante Topčić
atopic@unizd.hr.

Tumačenje evanđelja s obzirom na apokrifne

Među mnoštvom zanimljivih i uzbudljivih apokrifnih sastavaka sačuvanih u *Tkonskome zborniku* pažnju čitatelja podjednako privlače i oni tekstovi čije postanje izvorno nije apokrifno niti im se takvo svojstvo uopće pripisuje. Jedan od takvih tekstova je *Tumačenje evanđelja*. Zanimljiv je zbog načina na koji se tumače određeni dijelovi kanonskih evanđelja. Iako je to jedan za srednjovjekovlje tipičan, dakle, alegorijski način tumačenja, uvjereni smo da je on utoliko i heretički. Naše uvjerenje proizlazi iz činjenice što su heretici (katari i bogumili) Bibliju smatrali izvorom alegorija i priča, a svoja su vjerovanja temeljili na apokrifnim tekstovima. Sebe su smatrali pravim nasljednicima apostola i pravim kršćanima. Oni su zapravo svojim tumačenjem Bibliju učinili poznatijom vjernicima u srednjem vijeku. U radu će se na temelju sličnog načina tumačenja, ali i nekih zajedničkih tema i motiva iz odabranog teksta s onima apokrifnim koje navedeni zbornik sadržava uspostaviti odnos na način da dokažemo kako je tekst *Tumačenje evanđelja* iz *Tkonskog zbornika* u zavisnosti i bitnoj povezanosti s apokrifima.

ANTUN NIZETEO I ZLATAN JAKŠIĆ

Ivan J. Bošković
boskovic@ffst.hr

Proza Antuna Nizetea

Nizeteo je napisao 24 novele od kojih je 18 ih raspoređeno u dvije zbirke, dok su ostale novele ostale izvan knjiga. Prvu zbirku objavio je u domovini, a druga zbirka, *Bez povratka*, objavljena je 1957. godine u Argentini. Objavljene knjige, kompozicijski su prva i treća po redu, dok je druga knjiga, napisana u međuvremenu, izgubljena u ratnom i poratnom metežu, a trebala je nositi naslov *Vrijeme ljubavi*. Novele/pripovijetke oje nisu dio dviju zbirki, objavljivane su uglavnom u časopisu "Hrvatska revija". U radu je naglasak na posebnostima i prepoznatljivosti Nizeteova pripovjedaštva.

Josip Lisac
josip.lisac1@zd.t-com.hr

Antun Nizeteo i Blaž Jurišić

Kako su bili suvremenici i pripadnici istoga naroda, a i naglašene hrvatske orijentacije, prirodno je da su Blaž Jurišić i Antun Nizeteo surađivali, pa je vrijedno istaknuti njihove dodire, njihova podudaranja ili razlikovanja. Doduše, u mnogočemu nisu bili istih sklonosti i interesa, ali to ne smeta našoj želji da ih što potpunije usporedimo i da tako damo uvid u njihov rad i u dio hrvatskoga 20. stoljeća. Osnovno je to da je mladom Nizeteu Jurišić u Matici hrvatskoj pružio značajnu podršku prvenstveno kao urednik, dok je Nizeteo u emigraciji napisao vrlo vrijedan pregled Jurišićeva jezikoslovnog rada, a u cjelini je kao pjesnik, prozaik, prevoditelj i kritičar dao vrijedan prinos hrvatskoj kulturi prošlog stoljeća.

Cvjetko Milanja
Cvjetko.Milanja@pilar.hr

Pjesništvo Antuna Nizetea

Iako je međuratna kritika zazirala od Nizeteove hermetičnosti i upućivala ga na "prodor u život", Nizeteo je, poput drugih onodobnih pjesnika iz Dalmacije, radio na modernizaciji hrvatske lirike, čemu je jamačno pridonijela romanistička naobrazba i prijevodna djelatnost, ali zacijelo i pjesnički nerv i talent. Cjelokupnim svojim književnim radom, a posebice novelama i pjesmama, Nizeteo je stekao zaslužno mjesto u hrvatskoj književnosti načelno, a posebice poetičkim pluralizmom druge međuratne faze.

Tonko Maroević

Otvaranje paketa

Duboko uronjen u "mali starinski svijet" svojega Brača, posebno rodnih Selaca, pjesnik Zlatan Jakšić je – na zavičajnom idiomu- stvorio zaokruženj mikrokozmos likova i ambijenata, životinja i stvari. Njegov čakavski kanconijer jedan je od najcjelovitijih, najrazvedenijih, najgušćih i – najduhovitijih, jer s velikom spretnošću prebire nostalgичne žice, ali i s podjednakom elastičnošću pronalazi ironični protudar, humornu poantu kojom se brani od pretjerane sentimentalnosti. Njegove epizode i medaljoni često imaju jasan narativni tok, anegdotalnu podlogu ili izravna biografska uporišta, ali dovitljiva montaža krajnosti, paradoksalna slikovitost i neočekivane rime čine njegove tekstove ostvarenjima nesputane stvaralačke mašte i prave pjesničke slobode. Dvije pjesme o paketima, a pogotovo Otvaranje paketa, primjer su iznimne tematske sabranosti, amblematski su prostor u kojemu se prelamaju intimne obiteljske protege otoka (pa čak i zatovrene sobe) s odjecima dalekih pronstranstava i drugačije civilizacije, a taj susret ne može ostati bez grotesknih učinaka.

Dubravka Sesar

Život je škatula tabaka...

Neobičnost običnoga u stihovima Zlatana Jakšića

Pjesme Zlatana Jakšića možda su najoriginalniji biseri suvremenoga hrvatskoga pjesništva na srednjodalmatinskoj otočkoj čakavštini. Riječ je o pjesniku za kojega sigurno treba imati više *sluha* (dijalektološkoga u doslovnom i poetološkoga u prenesenom smislu) nego za one koji pišu književnim (standardnim) jezikom pa i za one koji svojom čakavštinom poetiziraju tzv. univerzalne teme, ponajprije pejzaže i refleksije na vječna životna pitanja. Jakšić je drugačiji ne samo zbog svoga selačkoga (bračkoga) govora, nego ponajprije po motivima koji ga inspiriraju i finome humoru koji prožima njegove majstorske igre riječima i rimama. Njegovi su stihovi svijetli i kad govore o tamnim životnim detaljima, vedri i kad govore o tužnim. Bez imalo cinizma on se smije raznim *pegulama* i *petegulama*, bilježi obične i *nevažne* stvari i događaje, diskretno se sjeća zaboravljenih *bavulića* svojega djetinjstva, predmeti mu se personificiraju, a sličice oživljavaju pretvarajući se u neke iskonske, biblijske metafore. Sva svoja nadahnuća Jakšić oblikuje u verse koji se nižu "sami od sebe" povezani naoko spontanim rimama, ostavljajući dojam lako pamtljive pučke doskočice ili maštovito versificirane refleksije na svakidašnje teme. Ovaj je prilog posvećen samo nekima od tih tema i samo nekim jezičnim i stilskim sredstvima kojima Jakšić od selačke zbilje oblikuje svoj poetski doživljaj svijeta.

Drago Štambuk

d_stambuk@yahoo.com

Zlatno Jakšićevo ča: Kongenitalna (urođena) topophilia

Bez Zlatana Jakšića - hrvatska čakavska pismenost, i njena esencijalno antropogena, ljudsku ćud razotkrivajuća, dionica ne bi bila ista, niti specifične težine koja, usporedno s Mendeljejevim periodičnim sustavom, stavlja je u red najplemenitijih kovina. Zlatan Jakšić odgovor je globalizacijskom žrvnju, naravni vrisak zemlje koju potuljuje "teško vrime i brime", prkosna je a laka, lagahna suprotiva; molosima opasna najvećma stoga što je prirodna i nepredvidljive, vrhunске spontanosti.

Valter Tomas,
Marijana Fabijanić
vtomas@unizd.hr
mfabijanic@unizd.hr

Romanizmi u prvoj zbirci poezije Zlatana Jakšića – *Zavitri i spjaže* (1958.)

Pjesničko stvaralaštvo Zlatana Jakšića potaknulo je autore na istraživanje leksičkih posuđenica romanskog podrijetla u selačkoj čakavici. U ovom radu romanizmi ekscerptirani iz stihova prve Jakšićeve zbirke poezije *Zavitri i spjaže* (1958) bit će najprije podvrgnuti cjelovitoj lingvističkoj analizi metodologijom teorije jezika u kontaktu (Filipović 1986, Sočanac 2004), a potom će se njihove aktualizacije u Jakšićevom figurativnom izričaju sagledati u svjetlu kognitivne lingvistike (Raffaelli 2009, Stanojević 2013).

Rafaela Božić,
Petar Karavlah
rbozic@unizd.hr

Ča i što – Zlatan sa ruskoga i na ruski

Zlatan Jakšić prvenstveno je poznat kao pjesnik, potom kao prevoditelj, a njegova znanstvena produkcija, u usporedbi s pjesničkim i prevoditeljskim opusom, nije izazvala takvu pažnju znanstvenika. Međutim, Zlatan Jakšić sve ono što je radio kao pjesnik i prevoditelj radio je s dubokim poznavanjem književne teorije, a na području teorije prevođenja zasigurno je jedan od pionira u Hrvatskoj. Ovaj rad analizira njegovu djelatnost na području znanosti o prevođenju.

Miranda Levanat-Peričić

miranda.levanat@zd.t-com.hr

Protumjesta grada i produkcija protupovijesti u suvremenom hrvatskom romanu

Nekoliko zapaženih romana, koji su obilježili hrvatsku književnost posljednjeg desetljeća, predmetom su interesa ovoga rada zbog njihova osobita odnosa prema povijesti. Riječ je o romanima Ivane Sajko, *Povijest moje obitelji od 1941 do 1991, i nakon* (2009.), Olje Savičević Ivančević, *Adio kauboju* (2010.), Ivane Simić Bodrožić, *Hotel Zagorje* (2010.) i Zorana Ferića, *Kalendar Maja* (2011.). Bez obzira na različitost autorskih poetika, zbog zajedničke semantike vremena, koja se manifestira kroz konfliktni odnos prema priznatoj ili afirmiranoj povijesti, nazvat ću ih *protupovijesnim* romanima. U spomenutim se romanima protupovijesni odnos prema zbilji iskazuje dvojako – ili kroz narativni sukob “nenapisane” povijesti (koju zastupa fikcija) s poviješću “velikog teksta” (koju zastupa faksija), ili kroz sukob “male” (privatne, obiteljske, potisnute, marginalizirane) povijesti s “velikom” (kolektivnom, državotvornom, udžbeničkom, metropolskom) poviješću. Zatim se taj raskorak osobnog i kolektivnog kalendara ucjpljuje u prostor stvarajući *protumjesta* (foucaultovske heterotopije beskrajno nakupljajućeg vremena). Ta mjesta kaosa na kojima je došlo do prekida s tradicionalnim vremenom, ujedno su i “slijepe pjege” priznate povijesti i mjesta na kojima se nova povijest parazitski hrani ispražnjeno – bilo da je riječ o bivšem političkom zatvoru na Golom otoku, partizanskoj šumi, napuštenoj industrijskoj zoni ili zgradi političke škole u Kumrovcu, uvijek se radi o nekom “bivšem mjestu”, dakle o mjestu evakuirane povijesti, koje je stavljeno u opreku prema nekom urbanom centru, kao mjestu produkcije “nove” povijesti. U tom smislu, bivša politička škola postaje izbjegličko naselje u koje useljava jedan srušeni i ostavljeni grad, dok pritisak nedovršene prošlosti raste na mjestu iz kojega je politička povijest prividno iselila (*Hotel Zagorje*); bivši politički zatvor postaje turistička destinacija puta po Dalmaciji, koje je u cjelini osmišljeno kao mitsko osporavanja zbiljskog Zagreba gdje je pohranjena privatna, obiteljska povijest (*Kalendar Maja*); bivša industrijska zona postaje pozornica na kojoj se snima *spaghetti western* i poprište groteskne tragedije, postavljeno nasuprot gradskoj rivi, na kojoj lažni sjaj zastupa novu postranzicijsku povijest “jednog pokradenog svijeta” (*Adio kauboju*), a partizanska šuma ulazi u groteskne udžbeničke tekstove,

podrivajući ljevičarsku utopiju “neba nad Zagrebom” dok se tanka, propusna, jedva konstruirana fikcija obiteljske povijesti rastače pod pljuskom velikih povijesnih citata (*Povijest moje obitelji...*).

Konačni cilj iznalaženja i usporedbe povijesno ispražnjenih mjesta na kojima se akumulira vrijeme heterokronijske protupripovijesti, ispitati je predstavlja li *protu-povijesni roman* novu poetološku paradigmu suvremene hrvatske književnosti.

Jakov Sabljčić,
Martin Martinovski
jsabljic@ffos.hr

Filmski elementi u romanima suvremenog hrvatskog pisca Tomislava Zajeca

Iscrpnu analizu zahtijeva vrednovanje filmskih elemenata u romanima suvremenog hrvatskog pisca Tomislava Zajeca. Cilj je pokazati utjecaj filma na Zaječevu prozu, točnije na njegove romane: *Soba za razbijanje*, *Ulaz u Crnu kutiju*, *Ljudožderi* i *Lunapark*. Glavna je pretpostavka da u Zaječevim književnim djelima nastaje posebna vrsta osjetljivosti proze koja je otvorena za sve vrste upletanja filmskoga medija. Zbog toga je opravdana usporedba romana i načina njihova oblikovanja s filmom i načinima filmskoga oblikovanja djela. Zajec pribjegava filmskim postupcima u strukturiranju romana i time stvara poseban prozni opus koji komunicira s filmskom umjetnošću na svim razinama teksta: pripovjedača i fokalizatora, priče, pripovjedne tehnike opisa, vremena i prostora. Odnos filmskog i književnog medija postavlja se preko utvrđenih književnih izražajnih sredstava te se potom uspostavljaju poveznice s filmskim izražajnim sredstvima. U analizi se otkrivaju i neki od Zaječevih redateljskih uzora s čijim ostvarenjima njegova proza često komunicira, ali ih i citatno navodi.

Saša Stanić
sstanic@ffri.hr

Suvremena hrvatska proza na filmu

Rad analizira korpus domaćih prozних ostvarenja koja su u razdoblju od raspada Jugoslavije pa sve do danas s uspjehom transponirana u medij sedme umjetnosti. Pokazat će se da su tijekom jednog dijela navedenoga razdoblja uslijed rata, a posljedično i promijenjenih političkih, gospodarskih i društvenih okolnosti, književna i filmska produkcija bile u stanovitoj kvalitativnoj krizi, ali i da se njihov oporavak odvijao usporedno. Ključni agens toga oporavka pronalazimo u tzv. urbanoj hrvatskoj književnosti, odnosno u proznim djelima koja su u javnim medijima i dijelu stručnih tekstova bila apostrofirana kao *stvarnosna*. Riječ je o literarnim ostvarenjima koja možemo smatrati izdancima neorealističkih poetika, a tijekom promatranoga vremena medijski najvidljiviji zagovornici takvih stvaralačkih prosedea bili su pisci okupljeni pod akronimom FAK (*Festival alternativne književnosti*). Osim što će interes ovoga rada biti usmjeren na ostvarenja nekadašnjih fakovaca (Miljenko Jergović, Jurica Pavičić, Ante Tomić) koja su s uspjehom prenesena na film, rad će obraditi i one autore sličnih spisateljskih strategija koji nisu pripadali navedenoj literarnoj formaciji, ali čija su djela također s uspjehom ekranizirana (Josip Mlakić, Damir Karakaš, Alen Bović).

Sanjin Sorel
sanjin.sorel@xnet.hr

Geneza ženskog religioznog pjesništva (urbana ili ruralna paradigma?)

U članku se razmatra razvoj ženskog pjesništva prve polovice dvadesetoga stoljeća. Kontekst je s jedne strane feministički s druge, pak, tradicija. Tradicija, kršćanska, u Hrvatskoj početka XX. st. podrazumijeva prije svega početak diferencijacije ruralne i urbane kulture. Drugim riječima, u tekstu se opisuju okviri nastanka jednog dijela hrvatskog ženskog pjesništva te njegove tradicijske ukorijenjenosti. S obzirom da dvadesetih godina XX. st. dolazi do urbanizacija stilova života zanima me koliko oni utječu na navedeno pjesništvo.

Mirna Sindičić Sabljo
 mirna.sindicic@unizd.hr

Pariz ili sjajno mjesto za nesreću

Zahvaljujući parizofiliji i feljtonima Antuna Gustava Matoša, Pariz još od razdoblja moderne čini važnu komponentu hrvatske književnosti. Pariz je grad svjetionik i grad magnet o kojem se tvori literarni mit. Ironizacija i demontaža tog mita počinje nakon Drugog svjetskog rata. U tom procesu važno mjesto zauzima roman *Sjajno mjesto za nesreću* (2009.) Damira Karakaša. To je roman o jednom drugačijem Parizu, posve različitom od njegovih dotadašnjih reprezentacija u hrvatskoj književnosti. Dokida idiličnu sliku romantičnog Pariza i Pariza umjetničke meke. Pariz je viđen iz pozicije marginalca, imigranata i urbanog nomada koji se bori za preživljavanje.

Rad će analizirati reprezentaciju Pariza u romanu *Sjajno mjesto za nesreću* u kontekstu prikaza Pariza u hrvatskoj i francuskoj književnosti.

Zdenka Matek-Šmit
 zmatek@unizd.hr

Humanost Venjičke Jerofejeva

Naslov se odnosi i na autora, Venedikta Vasiljeviča Jerofejeva (1938-1990), i na njegov glavni lik u pseudoautobiografskoj "poemi" *Moskva-Petuški*. Napisana između 1969. i 1970, kružila je u samizdatu, prvi put je bila tiskana 1973. u Izraelu, a zatim, kao prva službena publikacija, u Parizu 1977. U Sovjetskom Savezu objavljena je u doba perestrojke, 1988-1989, u početku u skraćenom obliku u časopisu "Trezvenost i kultura", zatim u potpunijem obliku u književnom almanahu "Vijest" i, na kraju, 1989, u moskovskom izdavačkoj kući "Prometej". Roman koji je svojeg autora za života promovirao u ruske klasike, čak i u svojevrsnu kultnu ličnost, pruža – kako to dopušta svaki postmodernistički tekst – mogućnost nebrojenih interpretacija.

U ovom članku obratit će se pozornost na jedan izdvojeni aspekt – humanost glavnog lika, pripovjedača (time i autora, budući da s njim dijeli ime), njegovu (gotovo kršćansku) smjernost, delikatnost, sućut i empatiju, što se najviše očituje u odnosu prema slabima i nezaštićenima.

Maja Pandžić
maya.pandzic@gmail.com

Prostor i tijelo u detektivskoj fikciji Marine Serove

Ovo izlaganje temelji se na analizi tijela kao prostora za promišljanje ženskih identiteta u ruskoj suvremenoj detektivskoj fikciji, konkretno, u pripovijetci Marine Serove "Glavni princip gatanja". Namjera mi je, primjenjujući u radu teorije autora/ica poput Michela Foucaulta i Sandre Lee Bartky, razotkriti prisutnost subverzivnih postupaka u odnosu na patrijarhalne norme, posebice na stereotipe o ženama, u ovom primjeru urbane ruske književne produkcije. Takvi se postupci u djelu Serove javljaju pod krinkom hiperbolične seksualizacije ženstvenosti, karikaturnih likova, rivalstva među ženama i gotovo apsurdnih situacija, koje kroz naizgled humorističan pristup često izazivaju nevjericu i anksioznost. Na primjer, protagonistkinji, privatnoj detektivki Tatjani Ivanovoj, nakon što upadne u zasjedu, negativci ubrizgavaju vrlo specifičnu drogu, čiji efekt mijenja žrtvinu volju te ju apsolutno podčinjava prisutnima. Osim što na taj način Tatjana vrlo eksplicitno gubi svoje identitete, kroz drogu joj se, iznenađujuće, nameću svi općepoznati stereotipi o ženama (pasivnost, iracionalnost, bezličnost, hipersenzibilnost, itd.) u karikiranim proporcijama. Efekti droge vidljivi u Tatjaninom ponašanju, iako naizgled duhoviti, prerastaju u vrlo osjetljivu tematiku silovanja, čija neartikulirana trauma izlazi na vidjelo u osvetničkom činu kastracije počinitelja.

Dariya Pavlešen
dpavlese@ffzg.hr, zlaniv@gmail.com

Gradovi suvremene ukrajinske književnosti

U članku se razmatra formiranje mitologije grada u suvremenoj ukrajinskoj književnosti. Na primjeru gradova kao što su Kyjiv, L'viv, Rivne te izmišljenog grada Čortopil' u djelima ukrajinskih pisaca (O. Irvanec', J. Andruhovyč i dr.) pratimo kombiniranje realne i izmišljene povijesti grada. Stvaranje gradova u ukrajinskim tekstovima odvija se korištenjem postojeće književnopovijesne tradicije i mitologije grada, njezinom transformacijom, negacijom ili stvaranjem potpuno novih mitova, a samim time i posve novih gradova.

Šimun Musa
smusa@unizd.hr

Avangardizam Kordićeva pjesništva

Svojom životnom sudbinom i domovinskim usudom kojim je esencijalno i egzistencijalno određen, a osobito svojim senzibilitetom, pjesničkim izrazom, strukturnim inovacijama i oblikovnim prinosima posebice slikovitošću metaforike i dubinom refleksije ovaj Lucijan Kordić postaje nezaobilazan predstavnik "novoga vala" u hrvatskom pjesništvu nakon socrealističke dogmatske estetike poslije Dugoga svjetskog rata, premda živi u egzilu.

U prvim zbirkama *Zemlja* (Rim, 1951.) i *Od zemlje do neba* (Chicago, 1953.), živeći u dijaspori, a usuprot gotovo svim našim pjesnicima u tuđini, poetički određenima domoljubljem i tradicionalnošću Kordić pokazuje izraz moderna lirika koji se uklapa u suvremene tijekove, a na kojeg pored utjecaja iz hrvatske književne tradicije (A. G. Matoš, Tin Ujević, A. B. Šimić) posebice utječe talijanski hermetizam kao i avangardizam uopće.

U trećoj zbirci *Pod arkadama neba* (Madrid, 1955.), u svojevrsnu pjesničkom eksperimentu, Kordić otkriva novo poetičko svojstvo pod nazivom "atomolirizam".

Josipa Korljan
jkorljan@ffst.hr

Žena s figom u džepu: o prozi Olje Savičević Ivančević

U ovom se radu proučava mjesto i uloga ironije i humornog efekta koji ona proizvodi u prozi Olje Savičević Ivančević, u zbirci *Nasmijati psa* i romanu *Adio, kauboju*. Uočeno je da autorica u svojem proznom stvaralaštvu ironiji otvara značajno mjesto, nastavljajući se tako na proznu tradiciju koju je u hrvatsku "žensku" književnost od 1970-ih godina nadalje inkorporirala Dubravka Ugrešić. Ironija se promatra na kontekstualnoj, kulturološkoj razini, pri čemu se na metodološkoj razini slijede osnovne postavke postmodernističkih teoretičara ironije. Drugo važno polazište rada čijom ćemo se metodologijom poslužiti jest popularna kultura unutar čijeg registra autorica djeluje. Cilj je rada dokazati da se u hrvatskoj "ženskoj" književnosti otvara značajnije mjesto ironiji, kojima se ukazuje na nužnost izgradnje nove kulturalne paradigme koja poštuje pravo na razliku i književnosti koja nadilazi rodnu podjelu, što se iščitava na primjeru proze Olje Savičević Ivančević.

Emilija Kovač
emilija.kovac@optinet.hr

Urbana hrvatska književna produkcija

Književnost kao sustav u svakom presjeku nastoji odgovoriti cjelokupnim potrebama svoga vremena te je stoga uvijek slojevita poetički, tematski, vrsno. Jedan od bitnih kriterija raslojavanja jest i socijalni (urbano/ruralno). Ekstremnom urbanom usmjerenju s početka "nultih" godina 21. st., u obliku slam/rap/hip-hop poezije, koj teži novom tipu iskaza i organizacije (slang, tuđice, performance, multimedijanost), suprotstavlja se ekstremni ruralni, KUD-ovski amaterizam, koji računa s estetikom i potrebom lokalne zajednice. Beskompromisna anarhizacija i konfrontiranje konvencijama, osobito ideološkim, kakovu deklarira alternativna scena, kontrast je konzervativizmu folklornog pristupa (čuvanje konvencija jezika, oblika, idejnosti), na tragu kojeg se, u presjecištu s urbanim senzibilitetom, oblikuje etno kao umjetnički relevantna pojava. Svaki dio sustava stvara klasike i antologijska ostvarenja, što se elaborira radom, s naglaskom na središnjem dijelu (slijed quorumovci, tj. postmodernisti – stvarnosnici/neoegzistencijalisti), koji se temelji na odnosu prema matičnim društvenim pitanjima.

MIRELA ŠUŠIĆ
msusic@unizd.hr

Koegzistencija urbanog i ruralnog u romanu *Zimsko ljetovanje* Vladana Desnice

Usprkos književno-kritičkoj misli koja urbano i ruralno u romanu *Zimsko ljetovanje* Vladana Desnice promatra kroz opoziciju, koegzistencija ovih suprotnosti u romanu zapravo je izraz jedinstvene i osobite kritike pojedinca, kolektiva i vlasti kako se to i pokazuje tijekom autorova ostvarivanja disperzivne kompozicije romana. Piscu nije cilj ispričati priču o odnosu grada i sela, niti je osnovna teza ove prozne strukture nepomirljiva suprotnost između gradske i seoske sredine nego kontrast urbanog i ruralnog tek je prizma kroz čije razlike, ali i sličnosti i prožimanja, pisac uozbiljuje socijalnu neosjetljivost i nedostatak individualne i kolektivne ljudske humanosti. Ukazati na te bitne elemente prozne strukture, pogotovo na postupke gradskih i seoskih likova kroz koje pisac progovara o individualnoj i kolektivnoj ljudskoj nebrizi za drugog, omotanoj u lažni veo kolektivne (ne)odgovornosti, svrha je ovoga rada.

Eugenija Ćuto
 ecuta@unizd.hr

Fenomen grafita kao urbana književna produkcija

В реферате будут рассматриваться граффити, начертанные студентами российских вузов. Анализ различных аспектов данного многомерного, сложного и чрезвычайно распространенного явления, сопряженный с кратким экскурсом в историю самого понятия, позволит составить общую картину этого современного городского феномена. Работа будет затрагивать экстралингвистические характеристики феномена граффити, преобладающие в настоящее время в исследовательской практике, – феноменологический, исторический, социологический, фольклористический, культурологический. Основываясь на антропоцентрическом принципе изучения языковых явлений, современная русистика фокусирует свое внимание на проявлениях тех сторон деятельности индивида, которые позволяют составить лингвистическую идентификацию личности. В этом отношении граффити обладает огромным потенциалом как своеобразная “маркировка” для самого граффитиста.

Đurđica Garvanović-Porobija
 dporobija@gmail.com

Opis/upis subjekta u poetskom diskurzu Bagićeve zbirke pjesama *U polutama predgrađa*

Premda je pitanje o identitetu subjekta u postmodernoj misli marginalizirano, jer subjekt gubi svoju stožernu centriranost, na temelju provedene stilističke analize može se zaključiti da se subjekt Bagićeve pjesničke zbirke *U polutama predgrađa* realizira u suodnosu s jezikom, u kojemu nalazi svoj identitet. Diskurz obilježuje borba za moć u kojoj su akteri subjekt i jezik koji se suprotstavlja želji subjekta. Rezultat, unatoč povremenoj položenosti subjekta u poziciju objekta, premoćna je pobjeda subjekta, kako lirskog tako i autorskog, koji se kreće stazama priča “urbanog pejzaža”. Obris subjektova portreta kazuju da je on autoreferencijalan, što mu omogućuje i samovrednovanje i samo-sagledavanje. Nadalje, on je izgrađen nalik autorskom subjektu kao umjetnik riječi, prvenstveno pjesnik spreman na samotnu sudbinu obitavanja u jeziku, kao analitičar i profesor, koji unekoliko fluentno umiče svojim ulogama, te kao neumoran graditelj koji se opredjeljuje za neprofitne vrijednosti – obitelj, prijatelje, igru, estetizam. Ambigvitetno postavljen, recipijentima koji percipiraju poeziju na stvarnosnoj razini on daje privid samoga sebe, sofisticiranom pak čitatelju pruža svoje metajezično i metalirično iskustvo i lik razlikovan u odnosu na životni, što se utvrđuje stilističkim instrumentarijem i identifikacijom elevacije stvarnosnih likova na razinu znakovne apstrakcije.

Marina Radčenko
 mradcenko@unizd.hr

Авторские новообразования в романе Д. Донцовой «Жена моего мужа» и способы их перевода на хорватский язык

В работе анализируются авторские новообразования из романа современной российской писательницы, автора «иронических детективов», Дарьи Донцовой «Жена моего мужа» (2000), к которым относятся ранее не известные носителям языка и не зарегистрированные в существующих лексикографических источниках слова, обладающие ярко выраженными коннотациями новизны, оригинальности, неповторимости и обусловленные специфическим контекстом.

В докладе рассматриваются структурно-семантические особенности авторских новообразований, созданных по существующим в русском языке словообразовательным моделям (потенциальные слова) или с нарушением деривационной нормы (окказионализмы), а также анализируются различные способы перевода данных лексических единиц на хорватский язык (создание новообразования на языке перевода по модели авторского новообразования исходного языка, лексическая замена авторского новообразования узуальным словом, опущение и т.д.).

Polina Korolkova
 korolkovapolina@mail.ru

Žanrovske modifikacije u Putopisnim crticama J. J. Strossmayera

В докладе речь пойдет о путевых очерках, которые знаменитый хорватский епископ, политический деятель и писатель оставил о своем путешествии, предпринятом в через Вену и Прагу в Германию. В них отразился буквально весь спектр интересов Й. Ю. Штросмайера – и его политические, и религиозно-гуманистические, и философские взгляды.

В записках хорватского епископа сочетаются особенности художественного и публицистического повествования: в очень небольшом по объему произведении органично соединяются черты таких разных жанров, как очерк, проповедь, сценка-зарисовка, хвалебная речь; статистические выкладки в духе путеводителя следуют за историческими обобщениями и не вступают с ними в стилистическое противоречие. Поэтому тексты Штросмайера очень увлекательны, поражает гибкость ума автора, живая заинтересованность тем, о чем он пишет, а его рассуждения об исторической роли центральноевропейских народов остаются актуальными и сегодня.

Mirisa Katić

maria.mkatic@gmail.com

Urbani motivi u hrvatskim tekstovima autorica tiskanim u Zadru za austrijske uprave

Dugoj tradiciji zadarske pisane kulture pridružuje se od sredine 19. stoljeća više ženskih književnih glasova, od kojih je najpoznatiji onaj pjesnikinje Ane Vidović, čiji radovi su potakli Šimu Starčevića na seriju poslanica u kojima reagira i na njezin urbani, idealizirani romantičarski književni diskurs u prikazima narodnoga i seoskog života. Ni druge autorice, koje su poslije nje u zadarskim novinama i časopisima objavljivale svoje radove, nisu izmogle stereotipu koji je potencirao raskorak između stvarnog života i njegove literarne refleksije.

Krajem 19. stoljeća pojavljuju se prilozi u kojima su obrazovanije žene, najviše učiteljice, pisale o temama i problemima suvremenog života objavljujući pjesme, zagonetke, basne, prigodne priloge, putopise oglede o odgoju djece, o folkloru i narodnim običajima te razne savjete čitateljima. U zadarskoj periodici objavljivale su i autorice iz drugih dijelova Monarhije kao Jelica Belović-Bernadzikowska, Klotilda Cvetišić, Zofka Kveder i Marija Radić, koje su svojim priložima upotpunjavale urbani imaginarij zadarskoga mikrokozmosa utječući tako i na međudnose romanškoga i slavenskog kulturnog kruga kao i urbanih i ruralnih identitetskih sastavnica ove specifične sredine.

Sandra Hadžihalilović

shadzih@unizd.hr

Psovka kao jezični fenomen kaljskoga govora

Istraživanje se bavi kaljskom psovkom. Psovka kao jezični fenomen jedno je od obilježja kaljskoga govora. U istraživanju se polazi od radova J. Užarevića i I. Pranjkovića. Kao oblik verbalnoga nasilja, negativno usmjerenoga, govornici se služe psovkaama kako bi smanjili svoju agresiju. Kojim sredstvima se služi govornik koji psovku koristi kao poštapalicu? Kako bilo koja riječ može u nekom jeziku vršiti funkciju psovke te kako psovka kao takva može vršiti nepsovačku funkciju?